

Miðvikan

Petur úr Hvalvík:

Krígsfangi í Russlandi

Í seinasta parti varð greitt frá Honnu Jacobsen, í Pálshúsi, av Eiði og mann hennara Petur, sum gjørdist krígsfangi í Russlandi. Her skal verða greitt frá nøkrum av tí, sum Petur upplivdi á hesi ræðuligu ferðini

Petur segði lítið og einki frá tí, hann upplivdi sum krígsfangi í Russlandi. Tí er neyðugt at nýta aðrar keldur, sum hava verið við somu ferðina. Fyrst verður endurgivin á donskum ein frásøgn, sum er tikin av heimasíðuni hjá Leif, soni Honnu og Petur

Frá Leningrad til Alexandria 1941-1943

I sommeren 1941 blev 20 søfolk fra den danske damper AXEL CARL sendt af sted på en rejse over land, mange tusinde kilometer. Rejsen og de lange ophold i forskellige interneringslejre blev fuld af lidelse og afsavn og kostede fire mand livet.

Om efteråret 1940 kom AXEL CARL i fart til Rotterdam og på Østersøen. Midt i juni 1941 sejlede det fra Hamburg og gennem Kielerkanalen. Ladningen var stykgods, som et tysk firma leverede til Sovjet. De danske søfolk, som jævnlgt hørte B.B.C., vidste, at det tysk-russiske forhold var meget anspændt, men de kunne naturligvis ikke få nogen sikre oplysninger om situationen.

Efter det tyske firmas ordre anløb AXEL CARL Rønne for at proviantere og fortsatte derefter til Leningrad, ankomst den 20. juni. Alt var normalt, og losningen begyndte. Den 22. om morgenen

kom nyhederne om, at krigen (millum Týskland og Sovjet) var brudt ud.

Om middagen gik russiske embedsmand ombord og undersøgte skibet. Ingen af de søfarende måtte nu gå i land, og der blev sat skildvagter ved landgangen og i maskinrummet. Kort efter blev private radioapparater beslaglagt og skibets radiostation sat ud af funktion. Det var meget vanskeligt for kaptajnen at komme i forbindelse med myndighederne.

Vóru nú veruliga fangar

De var nu faktisk interneret, og de besluttede at nedsætte arbejdstiden og stryge frokosten kl. 8 for at få provianten til at strække længere. Fremtidsudsigterne var ganske uvisse, men alt forløb roligt. Endelig den 9. juli kom myndighederne ombord med en tolk. De danske søfolk blev samlet i kaptajnens kahyt og fik besked på, at skibet var beslaglagt, og at de skulle interneres. De fik 20 minutter til at pakke deres ejendele; kun to stykker bagage måtte tages med, intet skriftligt og ingen instrumenter.

Kl. 19 gik de fra borde, og kaptajnen rapporterede senere, at han endnu ikke var kommet i land, før det danske flag blev strøget og det russiske hejst. Søfolkene blev

Leningrad var ikki nakað blivandi stað hjá Petur og hansara feløgum. Býurin varð umringaður av týska herinum í 900 dagar, og nógv fólk doyðu. Henda myndin er frá teirri tíðini

sendt i bus til et gammelt slot 45 km fra Leningrad - deres første interneringslejr under en årelang færd gennem Sovjetunionen.

Í fyrstu fangaleguni

Den 23. juli skulle de danske søfolk

videre. De blev sendt med jernbane fra Leningrad over Moskva til Gorki (eystanfyr Moskva) og kom til en stor interneringslejr, Oranki, nær Gorki, den 1. august. Her var de godt tre måneder. Rationerne var knappe, men forholdene tålelige, og det var stadig muligt for den lille danske gruppe at holde sammen. De drøftede, om de skulle melde sig til tjeneste på russiske, engelske eller amerikanske handelsskibe.

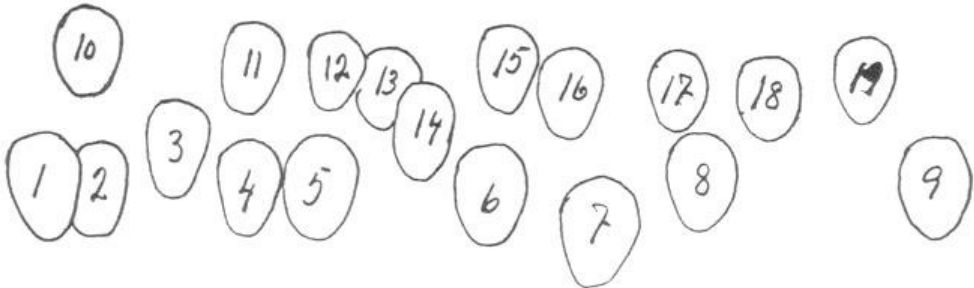
»På en lille sammenkomst vi havde på kongens fødselsdag den 26/9 1941, blev vi alle enige om at melde os til den omtalte tjeneste. Heldet var med os, for dagen efter sammenkomsten ankom der til lejren en kommissær fra det russiske udenrigsministerium. Til denne kommissær henvendte jeg (skiparin) mig med vort tilbud. Dette blev accepteret, men kommissæren lod mig vide, at han måtte først tale med sine chefer derom. Tiden gik nogenlunde i Oranki, men vi hørte intet angående vor sag. Vi kunde på de af nyheder, der kom til os udefra forstå, at den tyske front nærmede sig Gorki, og vi talte om, at nu blev vi nok snart flyttet længere ind i Rusland.«

I sin store beretning fortæller kaptajn Teilman Thomsen, at kort tid efter mødet med den russiske

embedsmand talte han med ham igen. Kommissæren sagde nu, at der lå et skib i en nordrussisk havn lastet med våben til norske partisaner - ville de danske søfolk påtage sig at føre dette skib? Kaptajnen svarede øjeblikkeligt ja for sit eget vedkommende, og det samme gjorde de af besætningen, som blev spurgt. Da den russiske herre atter talte med kaptajnen, sagde han, at han var glad for svarene, men det var kun et forsøg, han ville gøre for at prøve alvoren i deres tilbud. Nu skulle de snart høre fra ham. I den følgende tid talte søfolkene ofte om, hvor dejligt det skulle blive at komme ud at sejle igen. Men ugerne gik, uden at de hørte nyt i deres »sag«.

Vórðu koyrdir í kriotúrvognum

Den 5. november brød hele Oranki-lejren op. Fangerne blev anbragt i kreaturvogne, hvor pladsen var meget kneben, og de led under stærk kulde. De kørte over Volga og gennem Uralbjergene. Den 17. november nåede de Aktjubinsk. Lejren bestod af lerklinede bygninger, fulde af revner og sprækker. Forplejningen var ringe, maden dårlig, de hygiejniske forhold meget slette. Alle som en blev de fyldt

Petur saman við skipsfeløgum eftir at vera komin til Teheran. Sjálvur er hann nr. 9 á myndini, uttast t.h. í fremru røð. Edmund Petersen er nr. 2. Skiparin Teilmann Thomsen nr. 5. Nr. 6 og 7 eru sendiharrahjúnini í Teheran, Fensmark, sum tóku imóti teimum